

השתייה כדת

כעין שלחן ערוך הלכות משקין.

נערך עפ"י מקורים שונים ונאמנים

נקבצו בו יסודי הלכות המונפולין, מדרי הרשיונות ונוסחי
הבקשות לזה (רוסית). עם נוספות עצות והצעות שונות
בפנת עסקי המשקין.

ס א ה

יהודה ליב ליפקינד איש בריסוב.

(Издание неофициальное).

ווארשא

ברפוס האלמער ואייזענשטאט, נאלעווקי 7.

תרנ"ח.

Гаштіо-Кадотъ

т. е. Переводъ законоположенія о Монополіи
по источникамъ „Вѣстника Финансовъ“, „Сенатскихъ Вѣдомостей“,
и „Положеніяхъ о казенной продажѣ питей Соколова“.

Соч. Л. Липкиндъ.

ВАРШАВА

Тип. М. И. Гальтера и М. Айзенштадта, Налевки 2.
1898.

לנגד יוסף ברושנס
מכירת
"וינה"

~~933.83~~ : ~~663.2~~ : ~~H 3~~
~~(10) 2.8~~

33V3566'

Дозволено Цензурою
Варшава, 23 Сентября 1897 г.

השתיה כדת

(כעין שלחן ערוך הלכות משקין).

יכלכל בתוכו עקרי החקים שנתחדשו בבית מדרשו של שר-האוצרות
במקצוע עשיית יין צמוקים, תורת עשייתו, אופן הקונו וסדר הכנתו;
וחמציית הידיעות הכללים והמעיינים שיצאו בעניני הנהגת המנופולין
למכירת משקין חריפים של הממשלה, הנוגעים לאחב"י העוסקים
במפעיל זה. דברים אחרים ע"ד הטבק, ונלווה אליו שני ציורים מחיי
אחינו המונוגים.

צערך עפ"י מקורים שונים ונאמנים ובוהוד עפ"י המאסף הרשמי שיו"ל על ידי לשכת שר-
האוצרות מיום 5 מאי 1896 גליון 18—52 וגליון (Вѣстникъ Финансовъ) ועפ"י אוסף
הקי הממלכה 141, 140, 50, 28, № 28—1896 היוצא לאור בככ"ע של זקני הסענאט
(Сенатскіе Вѣдомости) ועפ"י קובץ הקי מכירת המשקאות של הממשלה לה' סאקאלאוו
(Положеніе о казенной продажи питей Соколова).

מ א ת

יהודה ליב בן ישראל ליפקינד איש בריסוב

איהומען (פ' מינסק).

גנני יוסף בודשמן

ווארשא—תרנ"ח.

ברפוס האלמער ואייזענשטארט, נאלעווקי 7.

בית הספרים הלאומי
והאוניברסיטאי
ירושלים

ס פ ת ה

46—49	(ד) השקפה על עסק הי"ש בדרך המלך	5—6	(א) במקום הקדמה (ב) השתלשלות והתפתחות
49—58	(מו) בתי ממכר משקין פרטיים	7—9	עסק הי"ש
53—58	(טז) הטרקטורין מתכונתם ומשפטם	9—13	עשיית י"ש
58—60	(יז) חקי וסדרי בתי ממכר שכר ובתי חבשול	13—19	(ד) החקים שנחקקו להכנת הי"ש (ה) נוסח הבקשה לפתיחת בית הכנת י"ש
61—63	(יח) הריסטרואנו ומשפטן	20—25	הכנת י"ש
63—68	(יט) המרתמים ליינו-הרהיין	25—28	(ו) הלכה למעשה
68—71	(כ) מאוח נתיב	28—30	(ז) כיצד מנקים את היין
71—74	(כא) מולין פטרבורג כלל והמוגולין	30—31	(ח) כמה צובעים היין
74—76	(כב) הלכות י"ש מסחי	31—33	(ט) תקונים ביין
77—	(כג) היוצא מן הכלל	33—34	(י) לחישה על גבי המכה
78—79	(כד) אלו הן האשמות	34—36	(יא) צרורות ורטיסים
79—83	(כה) מה יפעל ישראל ?	36—43	(יב) מענין לענין—בענין אחר (יג) תולדות התוסדות החברה "כרמל"
83—85	(כו) ע"ד הטבק		
85—89	(כז) בגלל חצי אמת		
89—90	(כח) אקמצא ובר קמצא		

השגחת המפקח על עיני האקציו והמפתחות בידו הם.
 (ב) על כל מכסת עלי טבק המתקבלים מהאוצר לבתי החרשת למלאכה וישם מס
 לפי הקצבה הקבועה לכל עור.
 (ג) המס ינכה למועד הנתון לבעל בית החרשת לפי ההנחה ואולם עליו לתת ערובון
 לבטחון ביתו.
 (ד) הוכות נתונה לכל בעל בית הרשת למסור תחת השגחת הממונה על גבית האקציו
 את הפסולת של הטבק הנותר בבית החרשת, לנכותו מטכום המס הקצוב ממכסת כסף
 העולה בחלקה של הפסולת אשר לא תצלה עוד לכל מלאכה.
 (ה) הרשוה נתונה לבעל בית החרשת לעשות מהטבק כל מיני קטרת לפי רצונו והפצו
 ולחבוש הבישות במשקל אשר יחפץ באין הגבלה.
 (ו) בעת הוצאת הטבק כשיגמר מלאכתו, מבית החרשת אל מקומו הנועד לו וישמו
 על כל צרור הבישת פסים כחור סמך שנעשה מלאכתו בהיתר ונסמן עליו מין הטבק ומשקלו
 בכל צרור. — לפ"ד הנ"ל ורעמ' (בגלוינו מסוף חדש אקט') נכונה לבוא לפני הועד
 המבקרים את חקירי הטבק, הצעה ערוכה מאת פקידים אחרים הממונים על גבית מס האקציו
 לאסור על היהודים חבירת שדות לנטיעת הטבק.
 עוד יתעסק הועד הזה בבקשת נוסעיו הטבק: ליסר לעתים מוזמנים אספות כל העוסקים
 בגדול הטבק וחרשתו, וגם להוציא מכ"ע מיוחד למקצוע זה, ובו תבאנה במועדן כל היריעות
 הנוגעות לשכלול גדול הטבק ומחירו בשוק.
 לע"ע עוד טרם נתפרסמו השניים בדבר שטת הרמת הטבק ומכירתו, וע"כ אין לטפל
 בזה יותר מדי בהשערות פורחות באויר. ימים יבאו ונדע את אשר לפנינו בזה.

(צוירים סחיי אהינו סחויקי בתי הסדוח).

בגלל חצי אמה (מעשה שהיה).

א. הכל יודעים כי ר' יעקב הלבני החויק בית-מרוח כל ימיו, וירא ברכה במסחרוזה
 וגם צלחה בירו לרכוש לו בית חומה בתוך העיר ב, הכל יודעים כי הוא היה איש רודף-צדק,
 פועל-טוב, רוח נדיבה ותום דרך, א"כ אמא מדוע זה נפל עתה פהאם פלאים ממצבו עשר
 מעלות אחרונות, וירד לשפל המדרגה? רגליו מערו ואפסה כל תקוה לכלכל ב"ב בלחם,
 מדוע מכר לאחרונה ביתו והיה נודד למצוא מתיח להחיות נפשות ביתו האמללים? מדוע
 נאסר עליו מלהתעסק במסחר היו"ש, האם ענין-פילי נמצא בו? מה ראו על ככת
 אחרת הסבה להכות הרם בית על יושביו, האם ענין-פילי נמצא בו? מה ראו על ככת
 ומדוע? ... אולם לא אחת מאלה נמצא בו, לא בשביל הטא חמור נסגר ביתו מספק בו
 ממסך. זאת לא זאת! רק חצי אמה היא שגרתה להחריב ביתו ולגרשו כלת מנוהו כמוין
 מגרן... על ידה הטבוע רגליו במצולת יון העני והמחסור ויאלץ לנסוע הרחק הלאה מביתו
 למצוא לו טרף, בגללה עברו עליו שטף מירדונם, ובגללה נפל ממרומי על לגיא אישון
 וצלמות. וזהו תולדות והשתלשלות הטקרה.

ב. במרכו העיר ב, יתנוסס בית חומה גדול לתלפיות, הוא בית ר' יעקב הלבני,
 רבות בשנים החויקו בחכירה מבעליו הראשונים וימכר בו משקין, ואחריו אשר ההצלחה שחקה
 לו במשלה ירדה, בראותו את המשטה כי טוב, ואת העסק כי נעים קנה את הבית לצמיחת
 מבעליו, ויעש חיל; לא רחוק ממנו נכנה זה לא ככר בית תפלה לנוצרים, ומזה רבה עוד
 יותר שפעת הצלחתו אחרי כי ככלות התפלה התאספו אליו המונים, למלא גרונם מיס-חיים,
 וירב המסחר בביתו, ויצעוד צעדי ענק קרימה, ויום ליום יביע אמר כי קרנו ירום בכבוד

ושבוע לשבוע יתוה דעת כי יאסוף והב באמתחתו; נסורה גם אנתנו לבית הזה ונראה מה יעשה שם.

הבית מלא אנשים מפה לפה ככלוב מלא עוף, תשואת הבית רב מאד, קולות מקולות שונים ובלולים ישמע שם, אכרים שוקקים כמשך גבים, זה ירוש זאת וזה אחרת, וידי יעקב ואשתו מלאות עבודה להפיק רצון כל דורשיו ושחריו, ותרב הכיית הבית עד בלי די — פתאם נפתחה הדלת ופקיד המכס בא הביתה ומבלי דבר דבר נגש להחביות יי"ש וימלא את כלי-המבחן, לנסות חוקם, והנה צף ויעלה כסף החי למדרגה הגדרשת.

— אמנם סבאך איננו מהול במים, אך הואיל והגישה לי תעורתך, ונראה אם נעשתה כרין וכהלכה — פנה הפקיד לבעל הבית אשר עמד נדהם נפתר ונבעה מפחד הפקיד ומהדר גאונו.

הוא הסיר את המצנפת וירם כובעו מעל ראשו, ויותר עליו רק ה"כפה" אשר לא הוות מעל הפקידו סלה, ובכרכים כישולות אשר דא לרא נקשו, ובמחד ורתת נתן ע"י את התעורה, הפקיד שם עיניו בה ויתכונן בעין בקרת ויען בקול דממה דקה; גם זה מצא חן בעיני, אך היש ריות בין הרבקים, בין ביתך לבית-התפלה כחק ותקנת נמוטי-האקציו, שהגבילו הברל ארבעים אמות, בזה מסופקני (?) אמנם, כנראה, צדקו דברי שבניך, שהוציאו דבתך רעה לפני כי בביתך שורר בית-מרומז באסור נגד החק העריך כרתייהשתיה מע"פ 816 כי דרוש להתרחק מלית-תפלה והרומים לו ארבעים אמות מרווחות. הפעם התחקה אחרי לרשי האמת, לדעת הכצעקתה הבאה אלו-עשית... ר' יעקב החל לגמגם בלשונו, בהפצו להראות צדקתו, אך הפקיד לא נתן און קשבת לדבריו ויפן ויצא מהבית, וישם פעמיו אל המדר, ובעכוו רגעים אחרים באו שניהם לבית ר' יעקב בלוית שני אנשים מן השוק, שנקראו לעדים, וזו ביום מדרו את מקום ההבדל בין ביתו לבית התפלה ונמצאו ארבעים חסד חצי אמה אחת. הפקיד הניח חותם צר על היי"ש, ויקח מר' יעקב המווג את התעורה וויהירו לבל יעזו למכור עוד וי"ש, כי ענוש יעניש כחק.

ג. במפה נפש פנה ר' יעקב לר' יוחנן השתדלן, כי ישתדל להסיר המשפט המעיק הזה ממנו, כי יפתח הרצונותיו, ויקצב לו סכום רב די מרתתו אם אך יצלה הפצו בידו לחלין נפשו מן המצר. השתדלן נסע לעיר הפלך, ויגיש שם כתב-בקשה לשר הפלך, אשר עזו בידו עפ"י הערה 8 להחק 305 להרשות לאיש-הבא באמתלא צורקת, להחזיק בית משתה אף בתוך התחום של 40 אמות, ויוכיח באותות חותכים כי בית ר' יעקב נבנתה רבות בשנים לפני בית התפלה, והדון נותן, כי מי שקלקל יפסיד, ובכך יבקשתו עט הספר, להוציא את ר' יעקב מכלל האסור. אולם כל השתדלותו היה לא לעזר ולא להועיל, ובקשתו הושבה ריקם.

אז מכר ר' יעקב מכירתו כלי כספו בלי הון, וינצל את ערי אשתו רתל מעל צוארה ויהן בכסף, וכלם פור על שתדלנות, כל הזנו הריק, גם הרבה חובותיו וכלם הלכו למקום אחד להשתדלן. אך גם בזה לא העלה מזור ותרופה לו, כל חסן יגיעו ופרי עמלו היו לבער לשינוי השתדלנות, שארית-כספו אבר, והצל לא הצילו רשיון, בין בה השיגתתו הענוות כמו בלהו, רישו בא כמהלך, כל משען לחם נשבר לו, חובותיו עצמו משערות ראשו-וגם נלכד ברשת נושכתי הנשך אשר האיזו בו לשלם להם את נשים יושאר קרח מבאן וקרת-מכאן, אז פנה בראבון לבו לאוהביו וקריביו ויתאר לפניהם בצבעים מעצבים חבן ענין מצבו המר והרע, אולי וישוטו הם לו יד עזרה, לתמוך גורלו בימינם למען יוכל להרש בקשתו, להעלותה לגבוה מעל גבוה, אך כל תועלת לא היה לו מהם ומהמונם, כי רק "אבב תנזאתא נמישי אחו ונמישי רחמי" אולם "אבב בויוני לא אחי ולא מרחמי", או בשפת בן מנחם: באשרך רבים לך ליוו, רעים או רבו כמו רבו; וכו' ומצאוך פגעני חלר, אתה יצרה, אתה יולר" (בכ"ו לאנדסהוטטו הצפירה 104—1887) וכן היה אתו. בעת שלולתו ועשרו רבים היו אוהביו שחפצו קרבתו, אכן עתה אחרי שכלתה אצלו הפרוטה האחרונה מן הכוס, בגדו באהבתם, מעלו בברית הידידות ויפנו לו ערף ולא פנים, כלם סרו יחדו נאלתו וישיבו לו באחת כי

ידם איננה משגת לסערו בעזרה וכי „כל אדם קרוב אצל עצמו“. או היתה מפלתו שלמה, הורה לעמקי חשך, ויפל מרתיו אל דחי, צרו צעדיו, מערו קסליו, ולא ידע איך לצאת מתוך המהפכה... ובראותו כי לשוא יתאמץ להחיות מעמד, מכר ביתו וישלם לכל נושיו את אשר לוח מהם בעת צרתו, ופלישת הכסף לקח אתו, ויגמר אמר לשום לארצות רחוקות פעמיו, להמקים שכל האנשים שצר להם בארץ מולדתם הולכים, לארץ החדשה אשר מעבר לים האמלטי, כולו האי ויולי ימצא שם איהו מקור לפרנסתו כי „מאן דביש לו באיזי מתא ליוול למתא אתריתא“, בפיו החליט ובידו מלא, וכבר הגנו רואים אותו בתחנת מס"ה, כשבתו באחה העגלות העומדות הכן לנסוע לעבר גבול חו"ל.

ד. עגלות מס"ה היו מלאות אנשים נשים וזרף, כל הנוסעים עמדו שם צפופים, גם אלה שמצאו מכוון ביטחם גם הם ישבו דחוקים על הספסלים שהיו מלאות אדם מקצה לקצה, אך מבלי הביט אל הלחץ זו הדחק נשבע מכל עבר ופנה, שחוק פרוץ, לציון ומהלחית... אך ר' יעקב לבדו לא שמח אולי גיל כמיהה, הוא ישב תפוש ברוב שרעפיו ולא התערב בשמחתם, הוא הגה דעות, חשב מחשבות, ונפשו השתוחחה עליו בזכרו כי עוב את ב"ב בחסר-כל, האם על הבנים נטושים, עיובים ונפוצים, מבלי מצא אבל להשיב נפשו לשבור רעבונם, וברעב יתמוגגו. הרעיון הזה לא נתן דמי לו, קודר בחמת רוחו ישב סבוך ברבבות הגיונות מבהילות שמצאו מסלה בקרבו, רגז בא בעצמיו, עיניו חשכו, ופניו קבצו פארוז, אך עוד לא ירד לקצה מחשבותיו והנה קול צלצול הפעמון בפעם השלישית נשמע, והעגלות נעתקו ממוקמן, מוכנות-הקיסור אנקה, רגזה שרקה בקול שאון והמולה ותוציא נאות עישן הארובה מנחיריה ותגמא ארץ כסום שומף, העגלות עפו על כנפי רוח, אופניה כסופה התגלגלו ברעש ורגז, וכעמור אש ועגן נשאו בחיקם את יעקב הלכני למרחבי-ארץ וים רחוקים, להמקום אשר עוד לא שופתו עיניו, ולא ידע הוא ואבותיו מני עולם, כן נסעו הנוסעים במהירות וחפזון, ובסערה עשו דרכם עד הגיעם למחוז תפצס. קול החליל נשמע, פקוד המסע תעל תקיעה גדולה, העגלות עמדו נצבו ע"י בית הנתיבות אשר לקריה הגדולה האמבורג וזכרם מים כבירים פרצו הנוסעים מתוכם, כלם הרפו איש את אחיו בצד ובכתף, ופניהם מועדות לבוא אל ההתנהג, לאיש ואיש צרור תפציו בידו, או הבושים וארוזים אתו בתבה, אולם ר' יעקב מיורענו עלה ישר אל אנית הקיסור העומדת הכן לשום לאמעריקה פעמיו, ולא עמד גם לגוז אף מעט מעמל הדרך.

האניה העוברת מהאמבורג לאמעריקה תשא נוסעים רבים למכביר לארץ-קאלומבוס, ומבעד החרבים יציגו לראות את הארץ אשר אליה תשוקתם, כל עט סופר מתיר ולאה לתאר כמו, את הרעיונות שהתנוססו בחדרי לב הנוסעים בהשליכם מבטי עיניהם על ארץ מושאת נפשם, כל הנוסעים ירדו מהאניה, וגם ר' יעקב בתוכם, כל המסע הזה היו אנשים אשר לא הביאו אתם לא כסף, לא מלאכה, ולא ידיעת השפה המדוברת שם, ומבלי דעת אנה יפנו, אחיו במספר הרוכלים שהוא מקלט לכל הרוקים מכל מלאכה ויוסובכו בעיר בפורי-אדמה, גנדים, תרישים ונטיפות ותכשיטים, וגם ר' יעקב שם לוח פניו ככל אחיו אשר התרווע אתם במשך-המסע, וישא צרור סחורתו על כתפותיו ויסובכו מכפר לכפר ויצפצף בשפת עלגים ויתחנן לכל עובר כי יקנה מאתו את הנחויץ לו, כה סבב עת לא כביר לערוב ערובתו כרבלתו לא נקיה ולא קלה, וככל הפדלנים קרא בראש כל חוצות: קנו סחורה! ואח"כ נמתה דרכו מאתנו, עקבותיו נעלמו ולא נודע לנו מפעליו ומה נעשה אתו. ה. שנים עברו, הגים נקפו ולרחל אשת ר' יעקב לא הגיע עוד כל מכתב מאישה, וזכמו חיון מכדיל הבדיל ביניהם, כמו אל מלקוש צפתה לטפת דיו עטו ותקוה בלב מלא תקות נעימות להעת מתי יופיע מכתבו אליה אשר בו וירועה מכל החליפות והתמורות שעברו עליו אם ראה פרו לעמלו. אולם לשוא כלו עיניה מיחל כי כל חוון נסתם מאתו. או נגולה מנוחתה. בהתכוונה כי חלפו נגזו זה כמה, ומכתב בעלה נעלם ונאלם מאתה, לכה לא רגע אף רגע מאלפי רגשות פחד אשר הלמה, רכאות, רוחה רחפה עפ"א תהום רעיונות שונים. מרת גפשה דכא לארץ חיתה, ונפשה חובלה, ותייה אפס אונים לעצור בעד שטף גלי רגשי

יגון השוטפים עליה ובשטף מרוצתם רחוק כרב כח לעמק הבכא, וירדו בעמקי יוון המחשבה; ובראותה כי ימים יעבורו, מועדים יחלופו, ומכתב יעקב עוד צפון כסתר, יום הולך ויום בא, וכל ידועה אין ממנו, הטחה און קשבת להצעת רבים להודיע הרב כמ"ע להפיל בקשתה בשער בת רבים, אולו יודיע איש מה נהיתה עם בעלה ויתירה מכבלי הענון ובמים לא כבירים נראה בין המון המודעות השונות למיניהן באותיות גדולות ומרובעות אשר ירוץ הקורא בהן כדברים האלה: תקנת עגונה! זה שנים אחדות אשר עובני בעלי יעקב הלכני ויסע לאמטריקה, ואני נשארתי גלמודה וברודה עם צאצאי אשר ילדתי לו, ומני אז לא שמעתי ממנו מאומה, ע"כ הנני מפלת תחנתי לפני קוראי מ"ע בכל אתר ואתר, חוסי נאי, רחמים בני רחמים, על אשה קשת רוח, ואם יביא המקרה לפניכם להכיר את אישי בסמניו המבוזרים פה והאילו בטובכם לעשות חסד אתי ולהודיעני דבר על כתבתי הרשומה מטה. ומשכרתכם שלמה מאת בעל הגמול, ואלה סמניו: קומתו בינונית, שערות ראשו צהובות, ועל התהום באו רחל. וגם הרב בא לאספורי ע"ו בשולי היריעה בזה"ל: אמינא נם אגא חד פסקוי דרחמי בגין "רחל" אשת יעקב הלכני בי מאד צד לה ומי שיצילת לכשרה בשודה יתברך משוכן פרומים. ולראיה באתי עה"ח יום... שנת... לפה. ב. לפ"ק הקטן סג"ל.

ימים רבים חתה בכליון עינים אולי יודיע לה איש מקהל הקוראים דבר ברור, אך שוא תקותה, ומחשבותיה הבל וריק, גם אחרי הקירות וררישות מפי העוברים ושבים ממדינת הים לא הצילה דבר נכון, ובכן הלכת תקותה הלוך וחסר כמו אבוב, כן מנתה ימי עמל ולילי יוון, כן נגזו וכן עברו ימים וירחים, וישועה רחקה מאחה, ולתקופת השנה נשכת יעקב מכל לב, וגם רחל אשתו התיאשה ממנו ותחרול מדאוג עליו, ובני העיר ב. ממנו וגמרו כי רחל תשאר עגונה כל ימיה ויחלו לקרותה בשם "העגונה".

ג. הגיע יום ט' באב, יום אשר עבר על אבותינו שוט שומץ וירכאם עד רבא, כמה צרות מכאיבות רוח ונפש חלפו על עם ישראל ביום הזה, מור התמורה הארץ, רועה התרועעה, מורדן רועים אשר קמו עליהם לאבדם ולהכרית כל זכר למו, בוקקים באו עליהם ויבקקום, שורדים ויבזו נחלתם, ויגלום מארץ מולדתם למקום חיות טרופות, ועד עתה יתגוללו באין מחסה ומסתר בארץ שבים מורם חמת אבירי לב, בכל מקום יאכלום בכל פה, ככל מדרך כף רגלם יהדפום ויסערום כמוץ מגרן, ע"כ ככה יכבו היהודים ביום הזה, ישפכו דמעות כמים, על ציון ועריה ועל עם ה' כי נפלו בהרב, יבכו על שכרם הגדול כים, על חורבן ציון קרית מחמדנו, ועל שרפת בית מקדשנו צבי תפארתנו.

ביום הזה נאספו ויבאו כל יושבי ב. לבית התפלה כמנהגם מימם ימיטה, לשמוע להאיכות, לקרוא הקינות, ולשפוך שפע דמעות רב על הריסות ירושלים. השימש עלה הבמטה ויך בירו מכה רבה על הבמה, ובעים-דעו השקוט את ההמון, ואחרי אשר קמה הסערה לרימטה נשמעו אלפי קולות כבוללים השופכים שוח לפני שוכן שמים, עת לא כביר עברה והנאספים גמרו לצקת צקון-לחשם וארשת שפתם לפני ארון-העולמים, והחון עלה הבמטה ויחל לקרוא את הקינות בקול עצב ותונה חרושית, גנותי גנת וילולי, לילי, הקינות פעלו פעולה עזה על לבות השומעים, ועוררו הלבבות לבני, וירגזו את הנפשות לשפוך דמעות, עד כי המו קירות הבית מהיחלה הגדולה שיללו מרה, ועד כיגעו אמות הספים מקולם. גם בעזרת הנשים השב "מגדת" ובשברון-תננים ואנחות-לב, ועינים מלאות-דמע תקרא בעזרת המשקפים את ספורי: "תורבן-ירושלים" וכל הנשים תקשבנה רב קשב לדבריה, ושימו אוניהן באפרכסת ועל כל דבר היוצא מפיה יגענו ברשעם, וממעמקי לבם יוצאו אנהות לאין ספורות: אולם ביותר גדל הבכי והמספד ביתר שאת ויתר עז בהגיעה להספור: "אתרנגולא ואתרנגולא חרוב טור מלכא", כי לרגלי המקרה הזה שהביא לירי תוצאות גדולות זכרה "רחל" את יעקב אישה, את אשר עשה ואת אשר נגזר עליו, את כל עניה ומרודה, בזכרה ואת צעקה משכר רוח ומר-נפש; "ובגלל חצי אמה נחרב ביתי ונגלח בעלי למדינה, אשר לא ארע שחתי": ויצעקה בכתה ככי תמרורים: יעוניה מאין הפוגות הירודי דמעה,

ובדמעותיה המסה את לבות יחר הנשים, ותכנינה גם הן וינודו על שכרה מבלי ידעו על מה ולמה? ותהי כל העורת נשים להרדה אלהים!

ב. אקמצא ובר קמצא.

חג הפסח הולך וקרב, ועוד מעט יעלה ויבא ויחיצב לעינינו, ואנחנו כלנו נוכח לראות את הארז הנכבד הזה לפנינו ונוכל להתענג בו ככל אות נפשנו. — השמש יצא להאיר לארץ ולדרים עליה, ובקרניו המזופים בירקק חרוץ, והמוזהבים בשלל זהב מרוים שמח כל רוח נפש, ויתן תחיה בלב כל איש, אות הוא כי במהרה יופיע לנו חג המצות כליל בהדרו, אחרי כי השמש הוא ציר שלוח ממרום לפנות דרך לפני החג הגדול הממשמש לבוא, והנהו מבשר לכל וושכי תכל כי בעקבותיו ילך גם החב אשר לשמו ולזכרו תאות נפשנו.

אצל יושבי עיר ב. רבה התכונה, בערו את החמץ מנויהם השאנים, פנו את הבתים לחג, טאטאום במטאטא, וינקום מכל חלאה ואשפה, רפש וטיט היון הרחיקו הלאה, ויפארו את אלהיהם ככל מיני פאר ויופי לכבוד ולתפארת, לכבוד החג אשר בו יצאו אבותינו לפני אלפי שנה מתחת שעבוד מצרים ביד רמה, ככל בית נשמע לאמינו רית ניהוח, מכל מיני פרי מגדים אשר הכינו לחג המצות לכבד בהם את הקרואים.

מוכרי היי"ג פתחו את אוצרותיהם, ויעמדו בשער ויקראו לכל עובר לאמר: "מי האיש החפץ יי"ג טוב, עשוי על מהרת הקדש יסור ויבא אלי!" מעברים שונים יראה לעינינו מהומה ומבוכה, שם ב.שוק הדגים" החוזקו מוכרי היי"ג ד' במספר ככפרי אחד, וכל אחד מושכו אליו כי יקנה יי"ג מידו, וכל אחד מיסכה ומפאר את יונו, ומפיל מוס וספול בינו של חברו, ובראותם כי בדבר שפתים לבר קצרה ידם מעשות תושית ולתפשו בלבם, הושיעה למו ימינם, וביד חזקה אחזו בו לפתחו אחריהם. רגעים אחדים התאבק הכפרי עם שפתך המוכרים אשר כתרותו מכל עברים, אבל לשוא התאמץ להצל מידם, עודנו מתהפק בתחבולותיו איך לצאת למרחב והנה קול הגיע לאזנינו מאחת התלונות: ר' אברהם!! — הקול הזה לא מוזר לנו, הוא קול בר קמצא. בר קמצא הוא אדם חשוב והגון בעיר ב. כי הוא אחד מראשי החסידים ומדי שבת בשבתו יטיף רובי תורתו כנסתר לפני קהל חסידיו עיר ב. ולכן בקראו עתה את הכפרי אשר גם הוא על קהל חסידיו ימנה, נהה עליו רוח גבורה ויהרף בצד ובכתף את מוכרי היי"ג אשר סבבוהו, וכחפזון ומרוצה מלל לו מסלה ביניהם עד אשר הגיע ועמד לפני הלון בר קמצא.

— מה זה בירך?

— כד אשר יש את נפשו לתת בו יי"ג להג הפסח.

— קנה כמני היי"ג. הן יוני שהו נבונים ויהללוהו, גם הוחזק בכשרות, כי חזקה לחבר כמוני שלא יוציא מתי"ג דבר שאינו מתוקן, ומה לך עוד?

— אבל, אשתי הוהירה אותי, לקנות יין דוקא מאחיה קמצא.

— זכור ואל תשכח, כי כל היינות, זולת ייני, הנן בחזקת אמורין, ואין יוצאים בהם ידי חובת ד' כוסות.

— ומצות אשתי מה תהא עליה? אנה אמצא או מנום מפני שרה רעיתי?

— אוי לאיש שאשתו שולטת בו כמשלה בלתי מוגבלת!

— אכן אם אמרה את פיה, הן נכונים לי ימי חשך!?

— א"כ אפוא זאת עשה, כבואך הביתה תאמר לאשתך כי קנית היי"ג מיד בר קמצא, והיא לא תעניין ולא תרדקך במלת "בר" מלחא קלילא דלית בה ממשא!

המון מחשבות הופיעו ב"ר אברהם הכפרי, ולא ידע מה לעשות.

— למה לך להישב מחשבות רבות, לך אחי אל המרתף, ושם תבחר לך יין מכל אשר תאוו נמשך, ובדבריו לקח את המפתח בידו ללכת אל המרתף ויקרא גם להכפרי, אשר לא

העיון לסרב לפני אדם גדול כהוה, וימלא בלי חמדה חפצו.
 בבית אוצר היוו הראה לו בר קמצא את כל ביה נבאתו, ובע"כ ענה הכפרי אמר:
 לכל מוצא שפתיו, וישלם לירו בעד יינו ככל אשר שת עליו, בחשבו כי בזה יעשה נחת
 רוח לאחד מראשי החסידים אשר על אגודתם ימתוף גם הוא.
 חסל סדר קנית צרכי הפסח כהלכתו מימים ומימה, והכפרי שב הביתה.

ב. התג בא ויאתה, הוא קרא דרוו, ויתן חמש לכל נפש עמלה, מעבודתם הקשה
 אשר עבדו למלא מחסור החג, ועתה כלם יושבים שקטים ושלוים כבני-חורין, ויתנו את
 חג הפסח ויתענגו על רב טוב. גם בכפר N כלה המנין להתפלל, עבודת ה' כלה, שבת
 המון תשואת צקון לחש לשוכני-מרומים, המתפללים שבנו איש לביתו, המנין הורק מהאנשים
 השופכים שיחם שפה, דומיה שאננה שוררת בכל פנותיה, וכבר מסדרים הם סדר-הפסח
 איש בביתו, גם ר' אברהם מכירנו שב הביתה, השלחן ערוך בכל מכל כל, בהדר ויופי
 כחק לישראל. לפני מושב כל אחד מבני ביתו עומד כוס יין, ושרה אשתו לקחה מקומה
 פני הכפרי ארמו, ולפי מושב כל אחד מבני ביתו עומד כוס יין, ושרה אשתו לקחה מקומה
 כחק לישראל. לפני מושב כל אחד מבני ביתו עומד כוס יין, ושרה אשתו לקחה מקומה
 רעבה וריקה מהתענית אשר צמא כי בכור היה. וככלותו הסדר אכלו למעדנים כל מאכל תאוה
 אשר היכנה בעלת-הבית, גם בשר העלתה על השלחן, בשבתה לאכול, ותמושו כהיון,
 מעל השלחן. שרה השליכה מבטי עיניה על השלחן, בשבתה לאכול, ותמושו כהיון,
 זכר-ע. פנתה אל אישה בשאלתה: ממי קנית היין?

פני הכפרי ארמו, ולא ידע מה לענות לה, בפסחו על שתי המעטים אם לשקר לה
 מפני דרכי שלום, או להודות לה עותה, אך לאחורונה לא יכול לעצור ברוחו, לבחר את האמת
 תחת לשונו, ויספר לה הדברים כהיוון כי הוכרה לקנות היין מ"בר קמצא".
 — מ"בר קמצא! — א"כ הלכת עמי בקרי, ותעבור על מצותו אשר צויתני טרם
 נסעך העירה, כי תקנה יין רק מאתי "קמצא"! — כל הקללות הכתובות בתורה, יבאו כך!
 — ארור אתה!

אבל שימי אל לבתך כי "בר קמצא" הוא מהחסידים הראשונים אשר יצק טים ע"י
 הצדיק, ואיך יכלתי להשיב פניו ריקם!?
 אבל מה בכך, עניי-משפחתך ועניינים אחרים עניי-משפחתך קודמים, ולא היה
 לך לשנות ממטבע שטבעתי אני!

אבל אני דמיתי כי צוית עלי לקנות היין מ"בר קמצא" ושגגה הייתה בירי! ...
 — גם אם תרבה כחול מלים, נכתם עונך! ...

מן הערב ההוא והלאה, יצאו מלאכי השלום מבית הכפרי, ומריבות וקטטות, סהלומות
 ומכות לקחו מקומם. ובכל שעה, אשר נעבור על פתחי פי ביתם ישמע לאזנינו קולות מקולות
 שונים, קול ענות גבורה וקול ענות חלושה. כה עברו ימי החג, וכה נקפו עתות המנוחה,
 והמתלקות לא שוכנו עוד. ועוד נברו כיוס ליום, ביתר שאת ויתר עז, שבוע לשבוע חזת דעת
 כי השלום ברה מביתם הרחק הלאה, ויום ליום הביע אמר, כי הפרץ ירחיב ביניהם, וקצרה
 יד אנוש מלקרב את המרוחקים האלה; גם הנישו עצמותיהם לפני הרב אב"ד רעיו ב, לפני
 עוד אנשים מחשובי קרתא אשר נלוו אליו לפשר ביניהם. אך יגיעם לשוא! גם באו במלילים
 לפני שופט השלום על המכות אשר הכו איש מיר רעהו, וגם הוא נלאה מלהכניסם חתת
 כנפי השלום והאחרות — סוף דבר: רשפי אש שלהבת השנאה בערו כנחלי רתמים, ומיום
 ליום נתוסף עוד על שנאתם אש וגפרית להגדיל המדורה, עד כי לאחורונה נתן הכפרי לאשתו
 ספר כריתות ויגרשה וישלחה מעל פניו. אך מאז והלאה נתן כתף מודרת לחסידותו, ולא שעה
 לדברי המרגנים אחריו כי יצנצה בו מינות... ויהי חמיד כודד במועד, ושם בהתבודדותו
 גנתי גנה, וולולי וילי, ככה ויחאבל על כי הרב ביתו (זו אשתו), אקמצא ובר קמצא!"

בית המספרים הלאומי
 והאוניברסיטאי
 ירושלים

1 MAR 1928

מנחתזכרון.

מוקטרה מוגשה לכבוד הגביר הנכבד והיקר, איש אמונים במהר
לכב השוע והנדיב, רב העלילה, גבר חכם בעו, נודע לשם ולתהלה.
בארץ זה דודי ואנהו, פר ששמעון גארלין וארומסנהו!
לאות אהבה נאמנה.

ברנשי כבוד ייקר

מאת מוקירו ומכבדו בערכו הרם

המחבר.